

zonder handschoenen

Heilig

S

Bert Keizer is verpleeghuisarts
beeld: Keke Keukelaar

Sommige dingen lijken voorstelbaar omdat je er een woord voor hebt. Maar het woord is de zaak zelve niet, zo weet de filosoof, en zo kun je het jarenlang over multiculturalisme hebben zonder ooit iets op dat gebied mee te maken. Recentelijk werden wij in ons verpleeghuis uit deze onwetendheid verlost door de verwickelingen rond het sterfbed van een 68-jarige demente vrouw afkomstig uit het mediterrane gebied.

Mevrouw Y. was reeds ver heen in haar demencie toen zij bij ons werd opgenomen. Zij sprak niet meer samenhangend, zij kon helaas nog wel lopen, waarbij ze vaak viel. Zij had twee zeer betrokken en goed opgeleide dochters, zo rond de dertig, die wel zo ver in Europa waren doorgedrongen dat zij hun moeder vol vertrouwen naar ons verpleeghuis brachten. Maar niet zo ver dat er eenduidige afspraken vielen te maken over een absterender beleid bij complicaties die onherroepelijk zouden komen.

Moeder kon al gauw niet goed meer slikken. Enkele opeenvolgende aspiratiepneumonieën werden met antibiotica behandeld, waardóór of waarna mevrouw telkens weer redelijk bijtrok, maar natuurlijk nooit helemaal. Wij betwijfelden of dit beleid wel goed was voor haar. Waren we niet bezig het sterfproces op te rekken, omdat haar dochters vanuit hun godsbeleving op geen enkele manier de schijn wilden wekken dat zij meewerkten aan een voortijdig overlijden?

In een weekend werd mevrouw met haar zoveelste aspiratiepneumonie in het ziekenhuis opgenomen. Wij voelden ons onhandig over deze opname, want wat doe je zo'n vrouw aan, en waarmee zadel je je

collega daar in het ziekenhuis op?

Op deze laatste vraag kregen we een ferm antwoord van de specialist, die in een brief uitlegde dat er voor deze mevrouw in zijn ziekenhuis een 'no return-beleid' gold.

Een begripsmatig novum

waarin zijn ergernis werd gesmoord onder het deksel van een Engelse term. Het leest beter dan 'hou toch op met dit gedoe', maar dat was wel de boodschap.

Nu verscheen helaas de PEG-sonde als optie en daarop richtten de dochters zich vervolgens. Wij deden de toezegging dat we zouden kijken of dat te regelen viel. En toen drong opnieuw de vraag tot

ons door: waarmee zijn we eigenlijk bezig?

Avishai Margalit, de Israëliische filosoof, betoogt dat we allemaal wel standpunten hebben waarover niet valt te onderhandelen. 'Dat is mij heilig!', roepen we dan. In heilige zaken is geen compromis mogelijk. Mensenrechten zijn ons heilig en we zouden een martelend regime nooit een voorstel doen in de trant van: 'als jullie nou alleen in de wintermaanden martelen?'

Zo botsten rond het sterven van mevrouw Y. twee uiteenlopende heiligheden die uiteindelijk niet onderhandelbaar bleken. Als typische polderlingen hadden wij ons wel in de richting van een compromis begeven met al die antibiotica bij terugkerende pneumonieën. Maar bij de PEG-sonde stuitte we dan toch op iets ononderhandelbaars.

De gesprekken die we voerden met de dochters waren altijd helder, open, respectvol en om gek van te worden omdat het zo duidelijk was dat we hier niet uit zouden komen. Er was geen compromis mogelijk.

We namen – erg onelegant – onze eerdere toezegging terug en legden uit dat wij niet bereid waren een PEG-sonde te regelen, maar dat het de dochters vrijstond dat zelf te proberen. Wij waren niet trots op deze manoeuvre, omdat hier, hoe verhuld dan ook, sprake was van machtsuitoefening. Via een subcutaan naaldje kreeg mevrouw voldoende vocht. Zij overleed een week of vier later.

Wat die machtsuitoefening betreft, daarmee heeft de dokter geen moeite. Maar als het effect ervan iets slechts is in de ogen van de klant? Wij voelden ons er evenmin goed bij als de familie. En ook dat konden we niet delen.

**In heilige zaken is geen
compromis mogelijk**